TLPST

Lesbrief 63: december 2019

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Taal- en tikfouten in de krant

In de teksten die je schrijft, zal vast weleens een foutje staan. Vergissen is menselijk – en je hebt ook geen eindredacteur die je schrijfsels nakijkt. Maar kranten hebben wel zo iemand, dus hoe komt het dan dat er in kranten toch taalfouten staan?

> Lees verder

Verstaat je hond Nederlands?

Iedereen die thuis een hond (of een kat) heeft, heeft de neiging om met dat dier te praten. Maar verstaan honden ook écht wat je zegt? Daar is onlangs onderzoek naar gedaan.

> Lees verder

© Noordhoff Uitgevers bv

Taal- en tikfouten in de krant

In de teksten die je schrijft, zal vast weleens een foutje staan. Vergissen is menselijk – en je hebt ook geen eindredacteur die je schrijfsels nakijkt. Maar kranten hebben wel zo iemand, dus hoe komt het dan dat er in kranten toch taalfouten staan?

Journalisten moeten vaak snel werken. De klok tikt ongenadig verder en op een bepaald ogenblik móét hun tekst bij de eindredacteur van de krant zijn. Die eindredacteur heeft ook weinig tijd om de tekst te lezen: de drukker wil aan de slag met het drukken van de krant. Door al dat haastwerk kunnen er foutjes in die tekst sluipen.

Het AD (*Algemeen Dagblad*) noemt verschillende oorzaken waardoor journalisten en eindredacteuren af en toe in de fout gaan:

- **Snelheid:** wie snel moet werken, maakt meer taal- en tikfouten.
- **Stress:** door de grote tijdsdruk raken journalisten gestrest en maken ze foutjes. Doordat er geen tijd is om de tekst nog eens rustig door te lezen, blijven die onopgemerkt.
- **Slordigheid:** journalisten nemen soms niet de moeite om twijfelgevallen te checken in een woordenboek of met de spellingcontrole.
- **Taalblindheid:** zelfs als verschillende journalisten en eindredacteuren de tekst goed hebben kunnen doorlezen, gebeurt het nóg weleens dat ze allemaal een fout over het hoofd zien.

Hoe zorgen ze bij het AD dat iedereen scherp blijft en oog heeft voor details? Ze organiseren een taalquiz.

Vragen

Beantwoord vraag 1 eerst voor jezelf en bespreek de antwoorden daarna in de klas.

1 In het artikel staat, onder het kopje 'Taalblindheid', dat journalisten geregeld fouten maken als *een aantal mensen zijn*. Correct is volgens Jeroen de Vreede van het AD *een aantal mensen is*. Zoals je echter kunt lezen op de website van Onze Taal, zijn beide opties te verdedigen. Het gaat erom wat volgens jou de kern van het onderwerp *een aantal mensen* is: *een aantal* (enkelvoud) of *mensen* (meervoud). Kies in de volgende zinnen de opties die jou het meest logisch lijken.

a. Een aantal leerlingen had / hadden extra goed geleerd voor de toets.
b. Er viel / vielen een groot aantal boeken uit mijn tas.
c. Een klein aantal vluchtelingen overleefde / overleefden de overtocht.
d. Ik zag een aantal herten dat / die op het voetbalveld rondrende / rondrenden.

Doe opdracht 2 samen met de leerling die naast je zit.

2 Doe de taalquiz van het AD. Overleg per vraag welke optie volgens jullie juist is en waarom. Wie weet op alle vijf vragen het goede antwoord?

> Antwoorden

> Terug naar de voorpagina

© Noordhoff Uitgevers bv

Verstaat je hond Nederlands?

Iedereen die thuis een hond (of een kat) heeft, heeft de neiging om met dat dier te praten. Maar verstaan honden ook écht wat je zegt? Daar is onlangs onderzoek naar gedaan.

Het is duidelijk dat honden begrijpen wat we bedoelen als we sommige dingen zeggen ('Zit!', 'Af!'). Maar dat hoeft niet te betekenen dat ze de woorden écht begrijpen. Het kan zijn dat ze vooral reageren op de toon waarop we iets zeggen of op onze lichaamstaal. En misschien begrijpt een hond een woord alleen maar als zijn baasje het zegt, en niet als iemand anders het zegt.

Britse onderzoekers wilden weten hoe het zit met het taalvermogen van honden, zo meldt *NewScientist*. Ze maakten geluidsopnamen van woorden die door verschillende personen werden uitgesproken. Met de computer manipuleerden ze die opnamen zodanig dat alle emotie en stembuigingen waren weggefilterd: alleen het 'kale' woord bleef over.

Wat bleek? Honden kunnen ook die 'kale' woorden herkennen, zelfs als ze de sprekers niet kunnen zien. Ze leken vooral te letten op de klinkers. In ieder geval kunnen ze dus een klein aantal woorden herkennen op dezelfde manier als mensen dat doen.

Vragen

Beantwoord vraag 1 eerst voor jezelf en bespreek het antwoord daarna in de klas.

1 Lees het artikel uit *NewScientist* door. Een onderzoek met honden als 'proefpersonen' is waarschijnlijk een hele uitdaging. Welke kritische vragen komen bij je op wanneer je dit artikel leest? Bespreek je vragen in de klas.

2 Het onderzoek uit de tekst gaat over het herkennen van woorden door honden. Kunnen honden woorden ook *begrijpen*, zoals mensen dat kunnen? Bedenk een manier om deze onderzoeksvraag te beantwoorden. Beantwoord daarvoor de vragen a, b en c met de klas.

a Wie heeft er een hond? Welke kunstjes kan hij doen en welke woorden worden daarvoor gebruikt? Noteer de woorden die genoemd worden op een groot vel papier.

b Wat verwachten jullie: zou de hond die woorden ook begrijpen
- als er geen lichaamstaal wordt gebruikt én
- als de woorden heel saai, zonder intonatie, worden uitgesproken én
- als hij de stem van de spreker niet kent?

c Bedenk samen een manier om jullie verwachting te testen. De leerlingen die thuis een hond hebben, voeren de test thuis uit. Vergeet niet om je bevindingen tijdens de volgende les met de klas te delen!

> Antwoorden

> Terug naar de voorpagina

© Noordhoff Uitgevers bv

Antwoorden eerste onderwerp

1a Beide opties zijn correct. Als je *had* kiest, beschouw je *een aantal* blijkbaar als de kern van het onderwerp *een aantal leerlingen*. Enkelvoud (*had*) komt iets formeler over.

1b Beide opties zijn correct, maar enkelvoud (*viel*) is gebruikelijker als er een bijvoeglijk naamwoord vóór *aantal* staat (*een groot/klein/flink aantal*).

1c Beide opties zijn correct, maar enkelvoud (*overleefde*) is gebruikelijker als er een bijvoeglijk naamwoord vóór *aantal* staat (*een groot/klein/flink aantal*).

1d Hier zijn twee mogelijkheden: *Ik zag een aantal herten dat rondrende* en *Ik zag een aantal herten die rondrenden*. De laatste optie ligt het meest voor de hand: dan sluit de zin na *die* aan bij het meervoud *herten*. Het zijn immers de herten die rondrenden.

2 Eigen antwoord.

Antwoorden tweede onderwerp

1 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
- Wat onderzoek je eigenlijk precies als je kijkt of een hond reageert op een onbekend woord?
- Wat zegt het eigenlijk precies als een hond zijn ogen op iets anders richt of met zijn oren beweegt?
- Reageerden die 48 honden op alle geluiden die ze hoorden, of alleen op menselijke stemmen?

2a t/m c Eigen antwoord.

© Noordhoff Uitgevers bv